

Rezumat

În realizarea obiectivelor proiectului de cercetare aplicativă **„Strategii pedagogice ale formării vorbitorului cult de limba română din perspectiva educației europene pentru limbi”**, cifrul **15.817.06.15.A**, echipa de cercetători a pornit de la examinarea documentelor de politici lingvistice și educative elaborate în plan intern și european referitoare la proiectarea și realizarea educației lingvistice la nivel școlar, analiza stării de fapt privind realizarea activității pedagogice de formare a vorbitorului cult de limba română (FVCLR), identificarea problemelor cu care se confruntă practica pedagogică în activitatea de FVCLR și a nevoilor de consultanță și asistență metodologică, evidențierea factorilor pedagogici, sociali, culturali etc., capabili să conducă la ameliorarea situației în domeniu. Rezultatele acestor investigații sunt reflectate în lucrarea **„Cadrul de referință privind formarea vorbitorului cult de limba română (vorbitori nativi și alolingvi). Studii de analiză și sinteză”** (Chișinău: IȘE, Impresum, 2017).

În baza acestor analize, s-a constatat că problema FVCLR ca finalitate a educației lingvistice nu a făcut până acum obiectul vreunei cercetări serioase, deși conceptul respectiv figurează ca scop educațional în curriculumul de Limba și literatura română chiar de la apariția sa (ediția 1997), divergențele de abordare a problemei rezultă din diversitatea domeniilor ce informează disciplina, precum și din contextul specific în care se desfășoară activitatea pedagogică de FVCLR, identificat drept unul complex și complicat, de aici ineficiența și insuficiența metodologică a abordărilor de tip monodisciplinar în educația lingvistică și necesitatea schimbării de paradigmă în vederea eficientizării activității pedagogice de FVCLR.

Totodată, s-a ajuns la concluzia că formarea vorbitorului cult de limba română în R. Moldova reprezintă nu doar o provocare pentru specialiștii din domeniul educației lingvistice, ci și *o mare problemă națională*, determinată de mai mulți factori (de ordin cultural, social, politic etc.), care poate fi soluționată numai printr-o *abordare strategică și în sistem*, prin eforturile comune și conjugate ale tuturor, antrenând toți factorii de decizie, toate structurile statului și toate componentele societății, astfel încât finalitatea educațională *vorbitorul cult al limbii române* să apară ca un produs comun al culturii comunicării din familie, grădiniță, școală, comunitate și societate.

În acest context, a fost elaborată **concepția privind intensificarea învățării limbii române de către elevii alolingvi**, au fost reactualizate exigențele modelului comunicativ-funcțional de studiere a limbilor, în general, și a limbii române, în particular, conceput ca un factor de coerență și compatibilizare europeană în activitatea de predare-învățare a limbilor (materne și străine), argumentată necesitatea promovării, prin educația lingvistică realizată în plan național, a *optimumului lingvistic al cetățeanului european* stabilit la nivelul UE (limba maternă plus 2 limbi străine),

relevată necesitatea abordărilor strategice și a valorificării inter- și transdisciplinarității în eficientizarea activității de formare-dezvoltare a competenței de comunicare în limba maternă, care figurează pe prima poziție în lista de competențe-cheie europene – idei reflectate în studii și articole științifice publicate pe parcursul derulării proiectului. Totodată, a fost elaborat conceptul de vorbitor cult /independent (pentru vorbitorii alolingvi) de limba română și referențialul metodologic pentru transpunerea acestuia în plan didactic, demonstrată valoarea pedagogică a abordării acțiunilor educative prin prisma interdependenței limbaj–realitate lingvistică–cultură lingvistică, pe de o parte, cultura educației– cultura pedagogică de specialitate–cultura metodologică a cadrului didactic, pe de altă parte, au fost determinate coordonatele metodologice ale FVCLR în cheie transdisciplinară, care sunt reflectate în ghidul metodologic **„Cultura educației și vorbitorul cult de limba română” autor T. Callo (IȘE, Chișinău: Print-Caro, 2018)**, destinat profesorilor de la toate disciplinele de învățământ.

Abordarea strategică în FVCLR, având premise elocvente în cultivarea personalității prin cultură și perspective inter- și transdisciplinare de eficientizare a activității pedagogice, a fost întemeiată pe „alianța” mai multor factori și fenomene pedagogice, acestea neavând dreptul să nu țină cont de punctele de vedere exprimate de diverse științe, cum ar fi științele umaniste, antropologice, culturologice etc., s-a axat pe valorificarea, în primul rând, a teoriilor educației lingvistice (E. Coșeriu) și a psiholingvisticii ca știință a comunicării (T. Slama-Cazacu), în al doilea rând, pe noile perspective de abordare a educației lingvistice, cum ar fi inter- și transdisciplinaritatea (B. Nicolescu), dar și pe noile posibilități de dezvoltare a curriculumului școlar (S. Cristea, L. Ciolan) și a urmărit identificarea unor strategii pedagogice / didactice și metodologii eficiente de proiectare și realizare a activității pedagogice de FVCLR.

Ținând cont de faptul că, în planul educației, strategia „face parte din metodologia sau arta educatorului de a conduce și de a rezolva situații educaționale” (E. Joița), a fost elaborată baza teoretico-metodologică necesară pentru eficientizarea activității de FVCLR, reflectată în monografia colectivă **„Strategii pedagogice de formare a vorbitorului cult de limba română” – autori T. Callo, M. Hadîrcă, A. Ghicov, V. Bâlici ș.a.**, care acoperă o tematică vastă și utilă pentru realitățile pedagogice din Republica Moldova, prezintă strategiile, metodele și tehnicile de lucru capabile să conducă la rezultate școlare superioare și să soluționeze problemele stringente de cultivare a comunicării în limba română. Strategiile, modelele și metodologiile elaborate și validate experimental au în vedere *inovarea* demersului pedagogic din perspectiva implementării conceptului de abordare funcțional-pragmatică a instruirii în bază de competențe-cheie și vizează *eficientizarea* activității pedagogice de formare-evaluare a competenței de comunicare în limba română prin valorificarea abordărilor *inter- și transdisciplinare* în proiectarea conținuturilor curriculare și

aplicarea unor metodologii eficiente în studierea limbii române de către alolingvi (metodologia CLIL, imersiunea lingvistică ș.a.).

Din perspectiva strategiilor de FVCLR și accentuând latura funcțional-pragmatică a învățării limbii române, au fost elaborate două noi oferte curriculare de disciplină opțională: ***Vorbirea ca abilitate de viață***. Curriculum opțional pentru clasa a IX-a (autori – A. Ghicov, M. Suceanu); ***Învățăm să vorbim argumentat***. Curriculum opțional pentru clasa a X-a (autori – M. Hadîrcă, N. Grîu); 2 auxiliare didactice – ***Învățăm limba română*** (caiete de lucru pentru elevii din clasele I și a II-a cu predare în limbile minorităților naționale) – autori L. Vlas, T. Cazacu; 4 auxiliare didactice menite să ajute la pregătirea elevilor în vederea susținerii examenelor de bacalaureat: **„Limba și literatura română. Pregătește-ți bacalaureatul cu responsabilitate!”**, **„Bacalaureat. Examenul la română fără stres”** ș.a. – autor A. Ghicov.

Noile concepte, strategii, modele și metodologii validate experimental au fost implementate **în manuale, lucrări metodice și auxiliare didactice** (peste 50 de denumiri), în **recomandări și sugestii** privind dezvoltarea curriculumului școlar de limba și literatura română din perspectiva scopului de FVCLR și a programelor universitare și postuniversitare. Ele vor contribui la eficientizarea procesului de FVCLR, totodată, vor constitui repere pentru extinderea practicii educaționale și asupra modului de învățare a altor limbi, fapt ce va conduce, în ultimă instanță, la perceperea limbii române nu doar ca mijloc de instruire și de autorealizare personală, ci și ca instrument de înțelegere și colaborare, precum și la edificarea, prin axiologia limbii române, a sentimentului de pace socială în R. Moldova.

Data fiind situația complicată a limbii române în spațial sociocultural specific al R. Moldova, având în vedere consecințele nefaste ale bilingvismului rus-român, a fost argumentată necesitatea extinderii proiectului, precum și a elaborării și aplicării, la nivel de stat, a unei politici lingvistice, care să corespundă cerințelor vremii și regulamentelor europene, precum și a **unei strategii naționale de formare a vorbitorului cult în limba română**, (vezi Revista Akademos, nr. 3, 2018) în vederea sensibilizării tuturor vorbitorilor pentru exprimarea corectă în limba română, cea mai importantă creație spirituală a neamului românesc, creșterii nivelului de cultură a comunicării în limba română la nivel societal și a realizării unei educații lingvistice generale pe întreg parcursul vieții.